MEMO Voortgang uitvoeringsactiviteiten Regio Deal Drechtsteden – Gorinchem

Inleiding
Het is inmiddels een jaar geleden dat de Regio Deal is gesloten tussen de Drechtsteden, Gorinchem, Provincie Zuid-Holland en het Rijk. Rijk en Regio investeren gezamenlijk ruim 45 miljoen euro in versterking van de brede welvaart via drie pijlers: Human Capital, Toegepaste Innovatie en Dynamische Oevers.

Het afgelopen jaar is door alle gemeenten, samen met provincie en rijks partners, voortvarend gewerkt aan de uitvoering van alle 22 projecten van deze Regio Deal. Hoewel we door corona niet alle onderlinge ontmoetingen hebben kunnen organiseren zoals beoogd, is er desondanks via digitale weg voortvarend tussen de partners samengewerkt aan de voortgang. In november 2020 heeft een digitale ambtelijke kick-off plaatsgevonden en is het digitale platform Regio Deal www.Regio Dealdrechtstedengorinchem.nl gelanceerd.

Deze memo gaat in op de huidige stand van zaken en waar de pijlers precies staan. Daarna volgt de tussenstand wat betreft de financiën. Vervolgens wordt behandeld of er aanleiding is om over te gaan op een herverdeling van de middelen bij de projecten van de pijlers Human Capital en Toegepaste Innovatie, en bij de A-lijst projecten van de pijler Dynamische Oevers. Ten slotte wordt de toekenning van de middelen aan de B-lijst projecten van de pijler Dynamische Oevers beschreven.

Toegevoegd aan deze memo vindt u twee bijlagen. Met in bijlage 1 een overzicht met de stand van zaken per project, en in bijlage 2 de tussenstand van de C-lijst projecten en de Drechtlabs.

1 Stand van zaken resultaten per pijler

In dit hoofdstuk wordt voor elk van de drie pijlers een beknopte weergave van de stand van zaken gegeven. De samenvattingen per project worden verderop in deze memo gegeven. De uitgebreidere tussenstand per project, waarbij aanvullend gebruikt wordt gemaakt van een stoplichtmodel, is te vinden in de bijlage 'Rapportage 1e meting'.

Voortgang pijler Human Capital
In de oorspronkelijke dealtekst die bij de aanvang van de Regio Deal is opgesteld zijn er per pijler doelen gesteld voor de te behalen resultaten. Voor de pijler Human Capital zijn die als volgt. Om talent aan te trekken, te behouden en te ontwikkelen, en om de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken zijn er een aantal projecten in het leven geroepen. (1) Vanaf 2021 worden op het Leerpark Dordrecht onder de projectnaam Dordrecht Academy minimaal drie Associate Degree-opleidingen aangeboden. Dit wordt in vijf jaar uitgebouwd tot 10-12 opleidingen. vanaf 2020 start binnen project Dordrecht Academy de Career Boost, en wordt in 2021 een lectoraat opgericht dat in samenwerking met het bedrijfsleven innovatieagenda's ontwikkelt. (2) Gorinchem heeft in 2023 een Innovatie- en Afstudeercentrum (IAC), wat zowel een fysieke plek als een regionaal programma is. (3) Het project MBO aanpak draagt zorg voor het oprichten van een samenwerkingsplatform om medewerkers op mbo-niveau bij- en om te scholen. Daarnaast worden er twee projecten opgestart om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te

helpen: (4) de Sociale Dienst Drechtsteden start in samenwerking met partners het programma Afstand Arbeidsmarkt (Perspct) om mensen met een langdurige afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam aan werk te helpen en (5) het project Kansrijk op Nedstaal terrein begeleidt werklozen duurzaam naar een betaalde baan via een praktijkleerprogramma.

Over het algemeen, met wat coronaperikelen daargelaten, gaat het goed met de voortgang. De werkzaamheden rondom Dordrecht Academy en de Innovatie- en Afstudeercampus Gorinchem liggen volledig op schema. Zo starten na de zomer drie AD-opleidingen: Engineering, Integraal Bouwmanagement en Logistiek. Ook besluit de gemeenteraad Gorinchem in de maand juni over de vastgestelde business case van de campus. De mbo-aanpak heeft een kleine achterstand van ongeveer drie maanden opgelopen, maar dit geeft geen reden tot zorgen. Er is een nieuwe communicatiestrategie ontwikkeld en de eerste leerwerktrajecten zijn gestart. Het programma van de Sociale Dienst (Perspct) is als gevolg van corona voor een deel gesloten geweest. Inmiddels zijn ze weer open, maar de effecten van corona zijn nog wel voelbaar. Voor het praktijkleerprogramma op het Nedstaal terrein zijn de juiste contacten gelegd, hierbij wordt verwacht dat dit jaar het beoogde aantal deelnemers in traject worden gezet.

Voortgang pijler Toegepaste Innovatie

In de oorspronkelijke dealtekst die bij de aanvang van de Regio Deal is opgesteld zijn er per pijler doelen gesteld voor de te behalen resultaten. Voor de pijler Toegepaste Innovatie zijn die als volgt. Het innovatiedistrict op de campus Leerpark in Dordrecht wordt versterkt door de bouw van de Maakfabriek, waardoor innovatiefaciliteiten worden toegevoegd en innovatief MKB, start-ups en scale-ups zich kunnen vestigen en gezamenlijk innovaties kunnen ontwikkelen. Daarnaast wordt digitalisering bevordert door minimaal drie innovatieprojecten te starten op het gebied van data, veiligheid en vaardigheden, onder meer door het beter benutten van het glasvezelnetwerk. In 2022 zijn er vier triple helix consortia gevormd, die gezamenlijk innovaties ontwikkelen voor de maatschappelijke uitdagingen in de sterke sectoren in de regio, zoals de (maritieme) maakindustrie en zorg. Op deze thema's moet een programmatische aanpak (roadmap) worden ontwikkeld waarbij de partners in consortia gezamenlijk innovatieprojecten ontwikkelen Op basis van deze roadmaps ontwikkelen de consortia innovatieprojecten die gericht zijn op de latere fase van innovaties in het valideren, demonstreren en vermarkten van ideeën.

De voortgang binnen de pijler Toegepaste Innovatie ligt op koers om de gestelde doelen te behalen. De ontwikkeling van de Maakfabriek komt in een stroomversnelling doordat Krohne Altometer haar start up ‘Focus on’ wil vestigen in de Maakfabriek. Samen met Samson zetten zij zo een nieuw innovatiecentrum voor research en development op, als aanjager voor vernieuwing en scale ups. Parallel aan het ruimtelijk ontwerp voor de Maakfabriek, wordt gewerkt aan een organisatiemodel verantwoordelijk voor de inhoudelijke programmering in de verbinding naar de toekomstige campusorganisatie voor het Leerpark. De roadmaps worden momenteel met een vertegenwoordiging van triple helix partijen in stuurgroepen uitgewerkt. Hierbij wordt ook gewerkt aan een communicatiestrategie, en wordt er al met eerste projectideeën en consortia gestart. Voor de digitaliseringsopgave zijn drie programma's (een 5G Internet of Things Fieldlab, Living Lab Leefbare Binnenstad Dordrecht, en een programma voor de versterking van digitale veiligheid, vaardigheden en infrastructuur) opgesteld waarvoor in 2021 verschillende projecten worden ontwikkeld.

Voortgang pijler Dynamische Oevers

In de oorspronkelijke dealtekst die bij de aanvang van de Regio Deal is opgesteld zijn er per pijler doelen gesteld voor de te behalen resultaten. Voor de pijler Dynamische Oevers zijn die als volgt. Er vinden twee tot drie bedrijfsverplaatsingen plaats waardoor de bestaande multimodale infrastructuur (container terminals) beter wordt benut, meer goederenvervoer over water plaatsvindt, het wegennet wordt ontlast, bestaande bedrijventerreinen beter worden benut en er ruimte is ontstaan voor clustering van bedrijven en voor woningbouw aan de oevers. Ook worden de oevers substantieel beter benut door een duidelijker onderscheid in ruimtelijke plannen van de diverse typen (watergebonden) bedrijventerreinen, in samenhang met de ontwikkeling van woningbouwlocaties en natuur. Verder wordt de kwaliteit van natuur en biodiversiteit versterkt en de klimaatbestendigheid vergroot door de aanleg van een getijdenpark. Dit park biedt dat ruimte aan de dynamiek van de rivier en combineert dit met natuurontwikkeling die substantieel meer mogelijkheden biedt voor recreatie en biodiversiteit. Ten slot wordt de bereikbaarheid van de oeverkades aanzienlijk vergroot door de aanleg van nieuwe fiets- en wandelpaden en door toevoeging van vraaggericht vervoer over water. Het vraaggericht vervoer over water wordt verduurzaamd en de exploitatie wordt geoptimaliseerd door inzet van schone, snelle, kleine boten in aanvulling op het bestaande netwerk met waterbussen, zodat het (recreatieve) netwerk in het gebied beter is ontsloten en vervoer over de weg wordt ontmoedigd.

De pijler Dynamiek aan de Oevers kent een grote verscheidenheid aan projecten. In de aanvraag Regio Deal zijn vier types oeverprojecten/ subpijlers gedefinieerd: de bedrijfsverplaatsingen, de doorbraakprojecten voor locaties langs de Noordoevers, de projecten voor versterking van de kwaliteit en beleefbaarheid van de oevers en de experimenten met vraaggericht vervoer. Dit heeft in 2020 geleid tot 11 ingediende projecten voor middelen uit de Regio Deal, terwijl er 14 projecten waren gedefinieerd in de propositie. Daarnaast is op verzoek van het ministerie van LNV het project "Verkenning Natuurambitie grote rivieren" toegevoegd om op de inhoud verbinding te maken met het getijdenpark. Hieraan zijn geen middelen uit de Regio Deal gekoppeld. Om de doelstellingen van deze pijler overeind te houden is gekeken naar een gebalanceerde mix van type projecten.

Dynamische oevers ingedeeld in drie categorieën A, B en C

Na bespreking in de Stuurgroep Triple Helix zijn in het voorjaar van 2021 de projecten ingedeeld in drie categorieën.

- De A-projecten voldoen aan de criteria en zijn gereed voor uitvoering.
- De B-projecten voldoen aan de criteria en worden als kansrijk gezien, maar vragen nog een verdere uitwerking.
- De C-projecten zijn weliswaar passend in de regionale ambitie voor de oevers, maar zijn op dit moment onvoldoende uitgewerkt om binnen de termijn van de Regio Deal als zelfstandige projecten tot uitvoering te komen (onderdelen komen terug in andere projecten).

Hieronder is de verdeling kort weergegeven.

A projecten	B projecten	C projecten
Nedstaal-Peute	Oostzijde Stadswerven - Peute	Getijdenpark
Dolderman	Duivelseiland	Fietspaden
Noordoevers I		
Noordoevers II	Haven-Zuid / transferium	
Veerplein		
Waterbusplein		
Arkelsedijk		
IJzergieterij		
Innovatief personenvervoer over water		
Uitwerking Natuurambitie grote rivieren		

De projecten op de B-lijst hebben tot 1 juni 2021 gekregen om de businesscase verder uit te werken, waarna wederom besluitvorming plaatsvindt in de Triple Helix Stuurgroep. Er zijn middelen gereserveerd voor deze projecten.

Stand van zaken projecten A-lijst

Over het algemeen kijken we met een heel positief gevoel terug op het eerste jaar. Ondanks corona en de beperkingen die dit met zich meebrengt zien we goede voortgang. Zeker gezien de aard van de projecten is dit boven verwachting in deze tijd.

De twee bedrijfsverplaatsingen: (1) Dolderman naar Tweede Merwedehaven en (2) Peute naar Nedstaal terrein lopen goed op schema. Voor het derde project, Oostzijde Stadswerven/ Merwedehavens is in het kader van de beoordeling van de projecten op de B-lijst een aangevulde businesscase ingediend. Het vierde project, Duivelseiland, is afgevallen.

Bij de tweede subpijler zijn zowel Hendrik-Ido-Ambacht als Zwijndrecht voortvarend aan de slag gegaan met de Noordoevers. De toegezegde middelen vanuit de Regio Deal zijn hier een goede impuls geweest.

Onder de subpijler gericht op het versterken van de kwaliteit en beleefbaarheid van de oevers vallen IJzergieterij, Arkelsedijk, Noordkade (Waterbusplein), Veerplein, Transferium (was Haven-Zuid/Transferium) en Uitwerking Natuurambitie grote rivieren. Het getijdenpark is een C-project en loopt in een aantal projecten als onderdeel mee. Noemenswaardige zaken bij deze subpijler zijn dat er tegen het door de raad in januari vastgestelde bestemmingsplan voor de IJzergieterij beroep is aangetekend bij de Raad van State, en dat de planning bij Veerplein ietwat afwijkt. Verder verloopt het bij deze projecten naar wens.

De subpijler experimenten met vraaggericht vervoer behelst het project Innovatief Personenvervoer over Water (de fietspaden is een C-project geworden en loopt waar mogelijk mee in de projecten aan de oevers). De start van het varen wordt beperkt door de maatregelen die nodig zijn om het coronavirus in te dammen. Dit heeft de planning wat onder druk gezet. Hier worden wel goede stappen gezet: het vervoersplan is opgesteld en er is een optie op een boot genomen die de komende zomer al kan gaan varen.

2 Tussenstand financiën

De Rijksbijdrage van € 22,5 miljoen is bij brief van 4 september 2020 verleend.

Gelet op de voorbereidingstijd en de formele besluitvorming is het jaar 2020 daarom het opstartjaar waarin gewerkt is om de toegekende projecten van definitiefase naar ontwerpfase te brengen.
Dit is ook te zien aan de hoogte van de uitvoeringskosten. Deze zijn in 2020 zeer beperkt gebleven tot een bedrag van € 108.240 en als zodanig in de SISA verantwoording opgenomen.

Het Rijk heeft niet het volledige aangevraagde bedrag toegekend.
De totale begroting van projecten overstijgt daardoor de 50% verdeling. Dit betekent dat binnen het totale project (deel)projecten onder de vlag van de Regiodeal worden uitgevoerd en daar de rijksbijdrage aan verbonden is en andere delen niet als onderdeel van de Regiodeal uitgevoerd worden. Deze komen volledig ten laste van de deelnemende gemeenten.

Het Rijk heeft een 1e voorschot verstrekt van € 11,25 miljoen met aftrek van de verrekenbare btw van € 1 miljoen zodat netto € 10,25 miljoen is uitbetaald.
De compensabele btw die door het Rijk wordt ingehouden op de bijdrage van € 22,5 miljoen wordt naar rato in mindering gebracht op de per pijler toegekende delen van de rijksbijdrage.
De pijlerbijdrage wordt in dezelfde verhouding gekort als dat de pijler het aandeel compensabele btw veroorzaakt. De verdere uitsplitsing vindt vervolgens plaats op projectniveau op basis van werkelijk gemaakte kosten en verhaalde btw.

Naast de drie inhoudelijke pijlers is er ook de pijler uitvoeringskosten voor Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten).
Het gaat om de bijkomende kosten voor de uitvoering van de programma's en projecten in de Regio Deal. Als voorbeelden worden kosten genoemd van (externe) medewerker voor project- of procesmanagement of de kosten van de regiokassier zoals het bijhouden van de financiële administratie.
In het bestuurlijk overleg van juni 2020 is afgesproken om deze kosten niet verder toe te delen naar projecten maar in te zetten voor de (ambtelijke) aansturing op pijlerniveau. De cofinanciering vindt in dit geval plaats vanuit de extra personele inzet.
Voor de projecten betekent dit dat alleen de uitvoeringskosten subsidiabel zijn. Ambtelijke inzet en voorbereidingskosten komen niet in aanmerking voor subsidie en cofinanciering.

3 Eventuele herverdeling van de middelen

Op 1 juni 2021 was de deadline om voortgangsinformatie aan te leveren. Hieruit komt naar voren dat alle projecten voldoende voortgang tonen en de benodigde cofinanciering hebben georganiseerd. Er is derhalve geen aanleiding om toegekende middelen te herverdelen. In bijlage 1 is een beknopte weergave van de voortgang per project te lezen. Een uitgebreide verantwoording is te lezen in de bundel bij van de “1-meting, zomer 2021”.

4 Toekenning middelen B-lijst

Op 1 juni 2021 was tevens de deadline voor het indienen van projectformats voor de drie projecten die bij de dealmaking op de B-lijst zijn geplaatst omdat deze projecten toen nog niet rijp waren om middelen aan toe te kennen. Op de B-lijst staan drie projecten: Duivelseiland (Dordrecht), Haven Zuid/Transferium (Alblasserdam), Oostzijde Stadswerven(Dordrecht). Voor de B-lijst is nog een resterend budget van € 2.275.000 beschikbaar.

Voor 1 juni zijn twee formats ingediend: Transferium (Alblasserdam) en Oostzijde Stadswerven/ Merwedehavens (Dordrecht). Dordrecht heeft ervoor gekozen voor Duivelseiland geen aanvraag in te dienen vanwege externe ontwikkelingen op deze locatie. Er blijven daarmee twee projecten over om het restant-budget aan toe te kennen.

Korte beschrijving projecten

Transferium/Haven Zuid (Alblasserdam)
Het rendement van de ontwikkeling van het transferium in termen van brede welvaart voor Drechtsteden-Gorinchem als collectief en voor Alblasserdam in het bijzonder, vertaalt zich vooral in de katalysatorfunctie voor de grotere gebiedsontwikkelingen en het oplossen van één of meer maatschappelijke problemen (te veel toeristisch verkeer op het lokale wegennet en woningen op een gezoneerd bedrijventerrein). Realisatie van het transferium is een belangrijke stepping stone richting de introductie van aanvullend en innovatief personenvervoer over water. Verder zal het Transferium één van de toegangspoorten naar het Werelderfgoed Kinderdijk worden. Hiermee wordt het Werelderfgoed Kinderdijk ook onderdeel van de Drechtsteden als duurzaam toeristisch recreatief icoon van de waterdriehoek. Mede hierdoor zal het Transferium zorgen voor het versterken van de verbindingen tussen de Drechtsteden.

Door het transferium op de locatie nabij Nedstaal te realiseren kan naast de oorspronkelijke ambities ook nog eens 50 extra woningen in het Havengebied gerealiseerd worden, wat aansluit bij de ambitie groeiagenda Drechtsteden.

Oostzijde Stadwerven / Merwedehavens (Dordrecht)
Met deze aanvraag wordt voorzien in de herontwikkeling van twee watergebonden percelen op de Tweede en de Derde Merwedehaven. Met de herontwikkeling wordt beoogd om schuifruimte te creëren voor bedrijven (bij voorkeur nu al gevestigd in de regio) met een vraag naar watergebonden percelen en/of kadegebruik. Clusterversterkende bedrijven met substantiële werkgelegenheidsontwikkeling in het kader van de Groeiagenda Drechtsteden en de daarin geformuleerde banenambitie.

De herontwikkeling van beide terreinen zou een minimale werkgelegenheidsimpuls moeten geven van circa 300 - 400 arbeidsplaatsen (direct/ indirect). Daarnaast biedt het een bijdrage aan de stimulering van de modal shift, met kansen voor vervoer/ overslag van en naar het water. Een positief effect daarbij is dat dit het onderliggend lokaal wegennet wordt ontlast, hetgeen ten goede komt aan de leefbaarheid voor de nabijgelegen (kwetsbare) woonwijken op de Staart.

Beoordeling en voorstel toekenning middelen

Voor de beoordeling van deze projecten is hetzelfde beoordelingskader gebruikt als bij de eerdere toekenning in 2020, waarbij getoetst wordt op haalbaarheid en bijdrage aan brede welvaart. Het toedelen van de middelen uit de Regio Deal is gebeurd op het principe van hefboomfunctie om projecten los te trekken en te versnellen. Om tot een advies te komen is een aantal stappen doorlopen:

- Ieder project levert op eigen wijze een bijdrage aan de grotere ambitie waar de regio voor aan de lat staat en aan de brede welvaart.
- Zo levert het transferium in Alblasserdam vooral een positieve bijdrage aan de verkeersafwikkeling richting Kinderdijk en aan de mogelijkheden voor woningbouw in Haven-Zuid.
- De ontwikkelingen in de Tweede en Derde Merwedehaven leveren een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van werkgelegenheid en aan de modal shift van weg naar water.
- Beide projecten hebben een aanvraag ingediend voor € 2.000.000 ieder, er resteert echter nog € 2.275.000 voor de B-lijst. Met dit resterende budget kunnen niet beide projecten volledig gefinancierd worden.
- Er is gekeken hoe met een kleinere bijdrage een zo groot mogelijke impact/hefboom kan worden bereikt.
- Ook is gekeken naar een juiste balans in verdeling van middelen over de doelen van de Regio Deal en de verschillende subpijlers. Daarom is het gerechtvaardigd om meer financiering toe te kennen aan de subpijler bedrijfsverplaatsingen.

Door de Triple Helix Stuurgroep is derhalve op 24 juni 2021 besloten om het restantbudget van € 2.275.000 als volgt te verdelen over deze projecten: een bedrag van € 1.000.000 toe te kennen aan het Transferium in Alblasserdam en € 1.275.000 aan Oostzijde Stadswerven/ Merwedehavens in Dordrecht.

Bij de colleges van Dordrecht en Alblasserdam is getoetst of de projecten met de voorgestelde bijdrage levensvatbaar zijn en om een herbevestiging van commitment op de cofinanciering nu het toe te kennen bedrag lager uitvalt dan de door gevraagde bijdrage. Beide colleges hebben hier positief op gereageerd.

Bijlage 1. Stand van Zaken Projecten Regio Deal Drechtsteden – Gorinchem

Pijler 1: Human Capital

Project	Omschrijving	Stand van zaken
Dordrecht Academy	Associate Degree-opleidingen (hoger onderwijs) op het Leerpark Dordrecht via minimaal drie AD-opleidingen. Dit wordt in vijf jaar uitgebouwd tot 10-12 opleidingen. Voor realisatie van de opleidingen en om daarvoor bekostiging te krijgen is het noodzakelijk dat positief wordt besloten op de macrodoelmatigheid en de aanvraag toets nieuwe opleidingen. Ook start de Career Boost. Via Career Boost komen studenten en bedrijfsleven bij elkaar waardoor vraag en aanbod van minoren, stages en afstudeerplaatsen beter op elkaar aansluiten. Tot slot wordt een lectoraat opgericht dat in samenwerking met het (georganiseerde) bedrijfsleven innovatieagenda's ontwikkelt.	De voorbereiding van studiejaar 2021-2022 en diverse activiteiten rondom Career Boost zijn in uitvoering. De eerste aanmeldingen voor de AD opleidingen zijn binnen. De samenwerkingsovereenkomst wordt in juni ondertekend en daarna worden de subsidiebeschikkingen opgemaakt. In de zomer start de bouw van het Kopgebouw. Na de zomer starten 3 AD opleidingen en werkt de programma-organisatie aan de uitbreiding van het aantal opleidingen in het opvolgende studiejaar.
Innovatie en Afstudeercampus Gorinchem	Gorinchem bouwt een Innovatie- en Afstudeercentrum (IAC): dat is zowel een fysieke plek als een regionaal programma ter versterking van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, zowel wat betreft opleidingseisen (doorlopende leerlijnen, leven lang ontwikkelen) als innovatiebehoefte. Het gaat hierbij ook om het creëren van een doorlopende leerlijn van vmbo (regio Gorinchem) naar mbo op de beroepencampus Gorinchem, mbo in de Drechtsteden en het Associate Degree op Dordrecht Academy.	De business case is afgerond en vastgesteld door de stuurgroep. In juni besluit de gemeenteraad Gorinchem hierover. Betrokken partijen in de regio zijn enthousiast over de komst van het IAC en willen graag bijdragen. In de stuurgroep en vastgelegd in de business case is besloten dat alle partijen (overheid, ondernemingen en onderwijs) een gelijk deel inleggen ten behoeve van de exploitatie. Activiteiten zijn reeds gestart. We liggen op schema om het genoemde resultaat aan het begin van dit document te behalen. In de afgelopen periode is contact gezocht met andere partijen binnen de Regiodeal: de business developers vanuit Innovatie en de Dordrecht Academy. Daarnaast wordt nauw samengewerkt met de Duurzaamheidsfabriek. Daar waar mogelijk wordt in de regio continu gezocht naar de verbinding met reeds bestaande initiatieven.
MBO aanpak	De Drechtsteden hebben met onderwijspartners en het bedrijfsleven een samenwerkingsplatform opgericht om medewerkers op mbo-niveau bij- en om te scholen naar mbo-niveau binnen sectoren waarvoor nu en in de toekomst vraag	In januari 2021 heeft er een stakeholdersoverleg plaatsgevonden, en de volgende staat gepland voor 27 mei 2021. Er is op dit moment een achterstand van ongeveer 3 maanden t.o.v. de planning in relatie tot de activiteiten.

	is op de arbeidsmarkt. De mbo-aanpak luistert naar de naam 'Baas over je eigen toekomst'.	In de periode januari t/m maart hebben we een nieuwe communicatiestrategie ontwikkeld om hiermee een groter bereik en meer betrokkenheid te gaan realiseren. De eerste leerwerktrajecten zijn gestart via het Leerwerkloket. In samenwerking met bedrijven zijn er al een aantal gereserveerd zodat de uitvoering kan worden opgestart.
Afstand Arbeidsmarkt (Perspct)	De Sociale Dienst Drechtsteden kent een succesvol programma om mensen met een langdurige afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam aan werk te helpen (Perspct, 100 mensen per jaar). Dit gebeurt in samenwerking met het UWV, maatschappelijke partners en Werkgevers Drechtsteden. Dit programma wordt uitgebreid om meer mensen vanuit diverse doelgroepen te kunnen bedienen.	Als gevolg van corona en de bijbehorende maatregelen is Perspct voor een deel gesloten geweest. Voor de doelgroep gericht op ontwikkelen is gedurende de afgelopen periode alleen sprake geweest van digitale dienstverlening voor die mensen die digitaal vaardig genoeg waren om dit te volgen. Tot op heden is de instroom voor de Werkfit aanpak van Perspct (doelgroep die ten gevolge van de coronacrisis een ondersteuningsvraag hebben richting werk/arbeidsmarkt) minder groot dan voorzien. Perspct is inmiddels weer open maar de coronamaatregelen en de impact op de doelgroep maakt dat instroom vertraging oploopt en afwijkt van voor corona. Daarnaast zien we een afwachtende houding van de werkgevers in het netwerk waar deze mensen geplaatst kunnen worden. Het tweede half jaar van 2021 zal moeten uitwijzen of we op koers kunnen komen voor wat betreft de aantallen mensen die we willen bedienen.
Kansrijk op Nedstaalterrein	Op het voormalige Nedstaalterrein in Alblasserdam start een praktijkleerprogramma waarmee werklozen duurzaam naar een betaalde baan worden begeleid. De gemeente Alblasserdam, de Sociale Dienst Drechtsteden, het Da Vinci College en de (toekomstige) gevestigde bedrijven werken daartoe samen.	Inmiddels is contact gelegd met de 'Matchmakers' en het lokale Jeugdpunt die de vroegtijdige schoolverlaters benaderen. (Huisbezoeken zijn i.v.m. maatregelen niet mogelijk). Daarnaast is contact gelegd met de SDD om jongeren uit de 'bakken' een perspectief te bieden. Ook is de relatie met Zwijndrecht gelegd zodat samen opgetrokken kan worden. De in Alblasserdam te vestigen Lokale Toegang (breed hulploket) wordt ook ingeschakeld om mensen te rekruteren voor deelname aan dit project praktijkleren. Hoewel de bouw werkzaamheden op het Nedstaal terrein nog niet gestart zijn willen we toch dit jaar het beoogde aantal deelnemers in traject gaan zetten. De stageplekken zullen nog niet op het Nedstaalterrein plaats kunnen vinden, maar worden gezocht bij de lokale bedrijven.

Pijler 2: Toegepaste innovatie

Project	Omschrijving	Stand van zaken
Maakfabriek	Om de campus Leerpark voor de regio te versterken wordt de Maakfabriek gerealiseerd, die ruimte moet geven aan startups en scale-ups en innovatieve MKB-bedrijven om innovaties te ontwikkelen. Om de realisatie van de Maakfabriek een stevige impuls te geven wordt een innovatiecentrum voor de technologische industrie ontwikkeld, door een joint venture van regionale bedrijven. De realisatie van dit centrum kan de bouw van de Maakfabriek, en daarmee de campusontwikkeling in de regio, versnellen.	De ontwikkeling van de Maakfabriek komt in een stroomversnelling doordat Krohne Altometer haar start up 'Focus on' wil vestigen in de Maakfabriek; Focus On richt zich op slimme data gestuurde procestechniek/-meting. Samen met Samson zetten zij zo een nieuw innovatiecentrum voor research en development op, als aanjager voor vernieuwing en scale-ups. Met deze vestiging begint het programma voor de Maakfabriek inhoudelijk concrete vormen aan te nemen. Daarnaast moet de Maakfabriek ruimte gaan bieden voor scale-ups. Ook de bouw- en metaalopleiding van ROC Da Vinci en Bouwmensen komen in de Maakfabriek. Parallel aan het ruimtelijk ontwerp voor de Maakfabriek, wordt gewerkt aan een organisatiemodel verantwoordelijk voor de inhoudelijke programmering in de verbinding naar de toekomstige campusorganisatie voor het Leerpark. Het idee is dat het bestaande high tech platform Holland Instrumentation verder wordt geprofessionaliseerd / versterkt en met een programmabureau een thuisbasis krijgt in de Maakfabriek, met naast de huidige netwerkfunctie ook de verantwoordelijkheid voor de open innovatie Maakfabriek in de verbinding naar het Zuid-Hollandse netwerk van bedrijven- en kennisinstellingen
Innovatie Roadmaps	Met het programma Innovatie Roadmaps wil Drechtsteden de innovatiekracht op een aantal belangrijke thema's vergroten (smart manu-facturing, duurzaam varen, deltatechnologie en zorginnovatie.) De innovatiekracht wordt vergroot door het bij elkaar brengen van bedrijven, andere innovatiepartners en onderwijs (consortia), en worden bestaande initiatieven op de thema's binnen programma's (roadmaps) bij elkaar gebracht, zodat innovatieprojecten kunnen worden versneld en opgeschaald. Voor het opstellen en uitvoeren van de roadmaps worden bedrijven in de trekkersrol gezet, waarbij ze ondersteund worden door business developers en het regionale netwerk. De aanpak wordt uitgevoerd door Drechtsteden (opdrachtgever), Economic Development Board Drechtsteden (EDB) en Innovation Quarter (IQ).	De aangetrokken business developers zijn sinds eind 2020 het innovatienetwerk op de betreffende thema's aan het doorgronden om uiteindelijk gezamenlijk een missie, visie en mijlpalen te kunnen definiëren die gezamenlijk de roadmap vormen. Deze worden momenteel met een vertegenwoordiging van triple helix partijen in stuurgroepen uitgewerkt. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een communicatiestrategie om het bredere netwerk aan te sluiten. Ook wordt er al met eerste projectideeën en consortia gestart.

Digital Mainport	Het gedeelde publieke eigendom van het zakelijk glasvezelnetwerk in de regio wordt ingezet als kans voor een koploperspositie in het ontwikkelen van innovaties met nieuwe digitale toepassingen. In het voorjaar is in de regio het initiatief genomen om Digital Mainport als digitaliseringsplatform een impuls te geven door een perspectief op digitalisering in de regio en infrastructuur te ontwikkelen (een digitale roadmap). Het doel is om concrete digitaliseringsprojecten te starten op het gebied van smart industry of smart society die bijdragen aan de brede digitalisering van de regio.	Sinds september 2020 is een business developer aan de slag gegaan met het verder uitwerken van de digital roadmap en met het identificeren van de kansen voor digitalisering in de Drechtsteden. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenhang gezocht met het Regio Deal-project Innovatie Roadmaps, vooral bij digitalisering van de maakindustrie (smart manufacturing) en zorginnovatie. Er ontstaan 3 programma's die bijdragen aan de genoemde doelstellingen: een 5G Internet of Things Fieldlab, ter versterking van smart industry in de regio, Living Lab Leefbare Binnenstad Dordrecht, met digitale toepassingen op het gebied van smart city, en een programma voor de versterking van randvoorwaarden vanuit Drechtsteden gemeenten (digitale veiligheid, vaardigheden en infrastructuur). Hiervoor worden in 2021 verschillende projecten ontwikkeld.

Pijler 3: Dynamische Oevers – stand van zaken A-projecten

	Project	Omschrijving	Stand van zaken
A	**Nedstaal-Peute**	Met dit project wordt de verplaatsing van het Dordtse bedrijf Peute naar het Nedstaalterrein als eerste in een grotere schuifoperatie gerealiseerd. De bedrijfsverplaatsing zelf draagt bij aan het versterken van goederenvervoer over water en daarmee aan het ontlasten van de A15/N3 en het onderliggend wegennet.	Het project heeft ook in het eerste kwartaal van 2021 weer de volle aandacht gehad. Hierbij heeft ROM-D binnen de bekende, mogelijke scenario's en met de boetes als drukmiddel, ingezet op zowel spoedige ontruiming door FNS van het door haar gehuurde en daarnaast bouwrijpe oplevering door SVE van het aangekochte perceel. Op 31 maart 2021 bereikte ons vanuit beide partijen (SVE en FN-Steel) het bericht dat overeenstemming is bereikt en dat deze overeenstemming spoedig schriftelijk geformaliseerd zal worden. Partijen zijn zich er van bewust dat de inhoud van de op schrift te stellen overeenkomst ook van groot belang is voor ROM-D en haar project. In dit kader is vanuit partijen de suggestie gedaan dat ook ROM-D partij wordt in de overeenkomst en ROM-D in elk geval gelegenheid krijgt om voor ondertekening kennis te nemen van de overeenkomst. Wat deze overeenstemming precies inhoudt is voor nu nog niet bekend en zal kort na 31 maart 2021 blijken. Enige nuance ten aanzien van het positieve signaal is dus nog wel op zijn plaats. In Q2-2021 zal blijken in welke mate ROM-D daadwerkelijk comfort kan ontlenen aan de bereikte overeenstemming tussen partijen.
	Dolderman	De verplaatsing van Dolderman vanuit de binnenstad van Dordrecht naar de tweede Merwedehaven is bij uitstek een voorbeeld van het juiste bedrijf op de juiste plek. Door deze verplaatsing wordt daarnaast ruimte vrijgespeeld voor woningbouw en daarmee een impuls gegeven aan het woningbouwprogramma zoals opgenomen in de Groeiagenda.	De ROM-D is momenteel bezig met het afronden inzake de koopovereenkomst ROM-D – Gemeente Dordrecht voor het Dolderman-kavel. De gemeente zal het kavel afnemen zodra deze door Dolderman in gebruik wordt genomen en de erfpacht is ingegaan. De omgevingsvergunning aanvraag zal nog moeten worden ingediend en ontvankelijk gevonden worden. De vaststellingsovereenkomst om de gereserveerde bijdrage voor de realisatie kade-infra e.d. te doen, in totaal 3 miljoen euro (50/50 gemeente-provincie), is in concept en zal naar verwachting in mei/juni ondertekend worden.
	Noordoevers I	Op de Noordoevers in Zwijndrecht moet een doorbraak gemaakt worden in de realisatie van woningbouw. De locatie kan door de mogelijkheid om (dure) woningen te realiseren een doorbraak leveren in de uitvoering van de regionale groeiagenda, zowel kwalitatief als kwantitatief.	Ten tijden van de vorige tussenstand moest het definitieve schetsontwerp c.q. masterplan nog worden opgesteld. Dat is gebeurd, en het huidige plan voorziet in de bouw van 364 woningen verdeeld over drie gebieden: werfkwartier, getijdengaard en de pier. Het werfkwartier en de pier kennen een stedelijk karakter. De tussenliggende getijdengaard biedt veel ruimte voor groen, recreatie en landschappelijke kwaliteit. Hier kan een ieder

			het getijdenlandschap beleven via wandel- en fietspaden, maar ook vanaf de dijk. Natuurvriendelijke oevers langs de strooppot zorgen voor een extra landschappelijke kwaliteit.
	Noordoevers II	Het bedrijventerrein Noordoevers wordt getransformeerd tot een hoogwaardige en duurzame woon-, werk- en verblijfsomgeving. Het gebied voorziet in ca 500 woningen en commerciële ruimten waaronder horeca.	Het ontwikkelproces aan de noordoevers loopt wat vertraging op, de planning is hierop aangepast. De definitieve saneringsbeschikking voor Veersedijk 301 is uitgegeven, en de verwachting is dat dit in de tweede helft van 2021 wordt uitgevoerd. Voor de ontwikkeling van de Noordoevers wordt een grondexploitatie voorbereid. Deze wordt naar verwachting nog voor de zomer aan de raad ter vaststelling aangeboden.
	Veerplein	Op het Veerplein wordt ingezet op opwaardering van de oevers. Deze worden beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers en verhogen de natuurwaarden langs de rivier.	Na instemming van de gemeenteraad is de verwachting in augustus 2021 te starten met de eerste fase van het plan in de Nieuwstraat. Vervolgens wordt het Maasplein aangepakt. Daarbij wordt rekening gehouden met het gesloten dijkseizoen van 1 oktober 2021 tot en met 1 april 2022. Dit houdt in dat de planning wat afwijkt, maar dat het na bijsturing nog kan worden gerealiseerd binnen planperiode.
	Noordkade (Waterbusplein)	Het waterbusplein is een moderne verblijfs- en werkplaats met horeca, sport en verblijfsruimte aan het water, met een kwalitatief hoogwaardige inrichting. De (getijde)rivier moet er meer beleefd kunnen worden. Het waterbusplein is een modern transferium/ OV-hub met recreatieve verbindingsmogelijkheden.	De omgevingsvergunning voor de realisatie van de beoogde bebouwing is november 2020 afgegeven. In de periode februari t/m april 2021 is het terrein gesaneerd en bouwrijp gemaakt, zodat in mei 2021 gestart kan worden met de bouw. De provincie heeft € 70.000 subsidie bijgedragen voor het verplaatsen van de kraan o.b.v. Erfgoedlijn Waterdriehoek.
	Arkelsedijk	Het project transformatie Arkelsedijk heeft is het startpunt van de ontwikkeling van de Vleugels van Gorinchem tot een nieuw bruisend stadsdeel. Van de Lingeoevers tot aan de oevers van het kanaal van Steenenhoek, pal naast de oude binnenstad, moet een kleurrijk stedelijk gebied ontstaan met een stoer en eigenzinnig karakter.	De volgende onderdelen van het project zoals die zijn opgenomen in de regiodeal zijn gereed: (1) het landschapsplan Lingeoevers om te komen tot aantrekkelijke oevers, (2) het cultuur-historisch onderzoek voor de verbinding met identiteit van de locatie, (3) en het schetsontwerp langzaam verkeer aansluiting Arkelsedijk - Lingewijk. (4) Het kwaliteitsteam heeft een advies bij het gebiedsplan opgeleverd. Er zijn twee zaken opgestart: het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte en de kostenraming langzaam verkeer aansluiting Arkelsedijk – Lingewijk.
	IJzergieterij	Transformatie van een bedrijfslocatie van een ijzergieterij naar een hoogwaardige woonwijk met een aantrekkelijk, uniek en onderscheidend woonmilieu, dat complementair is aan andere woonmilieus in de gemeente en de regio Drechtsteden.	Een aandachtspunt vanuit de provincie is externe veiligheid. Dit punt is in het bestemmingsplan verwerkt. Het bestemmingsplan is in januari vastgesteld door de raad. Hiertegen is beroep aangetekend bij de Raad van State.

	Innovatief personenvervoer over water (IPoW)	Verbinden van de oevers van de Drechtsteden en Gorinchem met schone, snelle, kleine boten gedurende renovaties van wegen (denk aan N3 en PaGo), bruggen (brug-incidenten) en tunnels, passend in de keten van openbaar vervoer en vervolg vervoer	Het vervoersplan, een verdiepende uitwerking van de eerder gedane QuickScans naar vervoerspotentie, opstellen is eind december 2020 gestart en wordt opgesteld onder begeleiding van Aqualiner ODV Swets. Het plan is eind mei klaar. Daarnaast heeft ODV Swets een optie genomen op een boot die in de zomer van 2021 al kan gaan varen tussen potentiële locaties. Deze boot kan ODV Swets op meerdere manieren in de toekomst inzetten in hun exploitatie en dit maakt het voor de pilot dus een goede start. Echter hier speelt wel Covid19 een rol en moet de afstand te garanderen zijn. Nu ODV Swets de pilot verder vorm aan het geven is zien we dan een aantal partijen vanuit de markt aanhaken. Damen Shipyards bouwt in opdracht van ODV Swets de nieuwe boten voor de waterbus en vandaaruit zien we de aanhaking bij het watertaxi project. Damen en Sea bubbles delen inmiddels kennis om boten op het gebied van duurzaamheid door te ontwikkelen. Dat kan leiden tot een programma voor elektrische watertaxi ontwerpen. Ook varen op waterstof is een optie. Via de aanvraag vrijval subsidie HOVD hebben we voor 2021 een bedrag van 250.000 euro aangevraagd. Toekenning van het bedrag is in juni 2021.
	Uitwerking Natuurambitie Grote Rivieren	Het ministerie van LNV heeft voor de grote wateren een Natuurambitie Grote Wateren. Deze natuurambitie heeft tot doel om te werken aan een robuust en veerkrachtig systeem in de grote wateren. Een van de wateren is het Rivierengebied. Voor het bovenstroomse deel van de Grote Rivieren is in de afgelopen jaren een uitwerking op de ambitie (Natuurverkenning Grote Rivieren) gemaakt. Deze ligt er nog niet voor het gedeelte ten westen van Werkendam (tot Rijn-Maasmonding).	Momenteel vind een deskstudie plaats om te komen tot de scope-bepaling en reikwijdte van de verkenning. De komende periode zullen gesprekken plaatsvinden met stakeholders voor inhoudelijk inbreng en reflecties. De planning is om eind 2021 het eindresultaat op te leveren.

Bijlage 2. Overige projecten en activiteiten

1 C-lijst projecten

Een tweetal projecten binnen de pijler Dynamische Oevers is op de C-lijst beland, wat betekent dat hier geen middelen aan zijn toegekend. De reden hiervoor is dat beide onderdelen nog onvoldoende concreet waren en/of dat er geen concreet project voor was ingediend. Dit betekent niet dat hier verder geen aandacht aan wordt en is besteed. Voor de volledigheid een korte update over beide onderdelen.

Rivier als Getijdenpark XL

- Voor het Programma Rivier als Getijdenpark XL (RaGXL) is een groeidocument opgesteld, Groeidocument 4[1] (Getijdenpark XL) (2021), dat als bron van inspiratie voor het programma en lopende en nieuwe projecten dient. Relevante projecten uit de Regio Deal kunnen de voordelen van het programma benutten, zoals benutting van het (bestuurlijke) netwerk, deelname aan workshops, benutting van landschapsarchitectonische en andere kennis en ervaring, gezamenlijke financieringsmogelijkheden, etc. Lopende het project kan het project altijd aankloppen bij het kernteam, bijvoorbeeld met vragen over financiering, hulp bij het ontwerp, netwerk, etc.

Een getijdenpark:

- ligt aan of in de rivier en heeft een directe relatie met het intergetijdegebied;
- draagt significant bij aan de ecologie van (de intergetijdezone van) de rivier, de recreatieve functie van en groene ruimte langs de rivier, en/of de beleving van het getij en alles wat daar mee samenhangt;
- ontstaat vanuit het systeem van de rivier, waardoor iedere plek zijn eigen context heeft en tot een gebiedseigen getijdepark leidt;
- Rivier als Getijdepark XL streeft naar een evenwichtige bijdrage van projecten aan de doelen onder [ii], verdeeld over het gehele gebied van het programma Rivier als Getijdepark XL. Individuele projecten kunnen wel een eigen focus hebben, afhankelijk van de context.

Streefbeeld 2030:

- Systeemherstel als basis voor getijdenpark;
- Getijdenpark als basis voor wonen en werken;
- Getijdenpark als basis voor ontmoeting, recreatie en toerisme;
- Getijdenpark als verhalend landschapspark.

[1] RaGXL gebruikt hierbij de volgende onderliggende documenten:

- Intentieovereenkomst Rivier als Getijdepark (2015) en latere aanvullingen als basis voor de samenwerking;
- Het Landschappelijk Raamwerk (2016) als basis voor ontwerpprincipes;
- Groeidocument 3 (2018) als overzicht van stand van zaken van de projecten en doelen van het programma (dit groeidocument vervangt eerdere groeidocumenten 1 en 2)

Fietspaden

Het is de ambitie om extra werk te maken van de ruimtelijke kwaliteit , benutbaarheid en beleefbaarheid aan de Oevers nu en in de toekomst. Door de projecten in samenhang met elkaar te bezien is de verwachting dat we een betere kwaliteit kunnen bereiken. Deze stap wordt gezet in de zogenaamde Drechtlabs, waar gebiedsgericht door het Adviesteam wordt gereflecteerd op de projecten ten gunste van de Brede Welvaart in de regio. Hiervoor worden alle gemeenten uit de regio Drechtsteden-Gorinchem uitgenodigd. Tevens wordt onderzoek verricht naar het maken van de "Drechtoevertrack", een recreatieve verbindende route langs en aan de oevers van de Noord, Beneden Merwede, Wantij, Oude Maas en Sliedrechtse Biesbosch. Met dit laatste element wordt invulling gegeven aan het thema "fietspaden" uit de eerdere lijst met projecten.

2 Drechtlabs

Een in januari aangestelde adviesraad voor de pijler Dynamische oevers gaat expertise inbrengen om het beste uit ieder project te halen. De adviesraad zoekt in de oeverprojecten potenties voor de ruimtelijke kwaliteit.

Voorbeelden van projecten waar de adviesraad zich over buigt, zijn de Noordkade in Hendrik-Ido-Ambacht, het Nedstaalterrein in Alblasserdam, de IJzergieterij in Hardinxveld-Giessendam en het Veerplein in Zwijndrecht. De experts komen een paar keer per jaar bij elkaar om adviesverzoeken en procesvoorstellen te bespreken. Dat gebeurt in de vorm van een Drechtlab, waarbij ook mensen van het betreffende project aanwezig zijn. Zo nodig schuiven ook ander projectorganisaties of experts aan. Dat bevordert samenhang en leervermogen.

De leden van het Adviesteam hebben een rondje langs de gemeenten gemaakt voor een nadere kennismaking. Daarnaast staat het eerste Drechtlab begin juli gepland.